

Foia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

Pest'a

15 27

Noemvre

1865

Ese in fie-care luna de trei ori adica in 5, 15, si 25. dupa c. v. contienendu doue cõle.

Pretulu pentru Austria

pe Opt.—Dec. 2 fl. —

pe Opt.—Jun. 6 fl. — cr.

Pentru Romania

pe Opt.—Mart. unu galben.

Nr.

17.

Cancelari'a redactiunii

Strat'a lui Leopoldu Nr. 18.

unde sunt a se adresã manuscriptele si banii de prenummeratiune.

Epistolele nefrancate nu se primescu si opucile anonime nu se publica.

I

curso

anualu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SAMUILU VULCANU.

Dupa moartea lui Ignatie Darabantu, la 25. optomvre 1806 se denumi de Episcopu alu Diecesei Oradei-mari *Samuilu Vulcanu*. Elu se nascu in Blasiu la an. 1758, din parinti cetatienui plugari, cari nu erau atatu de avuti, ca sê-i fi potutu dá ajutoriu de spese pentru mai bun'a lui inaintare in crescere; ci densulu se sustienea numai din harnici'a si sirguinti'a sa. Cãtu ce s'a apropiatu de anii priceperii, acolo in loculu nascerei sale, in acelu parnasu alu museloru romane, a inceputu a umblã la scõla, si a se deprinde cu invetiaturile cele folositorie, in

Samuilu Vulcanu.

cari facu o inaintare stralucita si estraordinaria.

Midiloci'a lui stare, avendu tata vitregu, lusiliã a implini si robot'a domnesca. Asia candu odata fiindu studinte in clasele mai inalte, merse a casa, vitregulu seu l'a manatu la cõsa in robota, unde intrandu si elu in lungulu siru alu cosasiloru, spre norocirea lui veni dirigatoriulu domnescu alu Episcopului din Blasiu si cautandu peste cosasi, vediu pre acestu tãneru zolindu-se, intre ceialti robotasi cã nu scie cosi, merse la densulu lu-intrebã, cine este? Dupa ce-i spuse tenerulu,

dise : Tu nu scii cosí. — „Me voiu invetiá“ — fú respunsulu. — „Cum esti clasificatu?“ întrebá diregatoriulu?“ — „Eminentu!“ respunse. Atunci diregatoriulu începú a vorbí latinesce cu densulu, si limb'a lui curgandu pre clasic'a latina, i dise : „Pune tu fiule cós'a acea diosu, câ nu-e de tine.“ — „Ce voiu face?“ întrebá tenerulu, „Cine va impliní robot'a vitregului meu, din care cauza eu de multe ori lipsescu si de la prelegeri pentru robota?“ — Du-te fetulu meu, câ eu, ca vitregulu teu sê nu te póta maná, i iertu tóta robot'a anului acestui'a, si tu te du la Dragosiu Episcopulu Oradiei-mari, câ-ci acolo e lipsa de asia teneri, si intra in teologia, câ te vei ferici!“

Tenerulu ducandú acést'a mangaiósa resolutiune la vitregulu seu, se rogá sê-i faca orece spese, sê póta trece la Oradea-mare, si asia in anulu 1778 canoniculu Georgiu Farkas ducandu-lu cu sine fu primitu in numerulu clerului celui teneru alu acelei diecese, dupa acea in academi'a oradana in curgerea unui anu, de aici cu invoirea mai marilor sei la Seminariulu din Vien'a „la Sant'a Varvar'a“, a invetiatu in altu anu sciintiele filosofice si teologice, si pe langa acést'a cu deschilinita diligintia, si limb'a germana, francéscá si italianescá, cari le vorbiá de plinu. Pe la anulu 1784 in alu 24-le anu alu vietii sale întorcandu-se la diecesa de la acelu seminariu, fu santítu de Episcopulu Moisie Dragosiu, de preotu si numitu Diaconulu besericeii catedrale. — Inse abia a portatu diumetate de anu acést'a diregatoria, Imperatulu Iosifu alu II-le cunoscan-du-lu meá din seminariulu din Vien'a, unde nu odata a vorbitu cu densulu, — spre mirarea clerului oradana si a totu clerului latinu din Monarchia, lu-chiamá si numí de prefectulu studiilor in susu numitulu seminariu din Vien'a. Episcopulu Dragosiu, care nu se despartí bucuros de elu, lu-petrecú din diecesa cu aceste cuvinte : „Acum se duce din mediloculu nostru flórea diecesei!“ Dupa mergerea lui la Vien'a in unu anu se mutá acelu seminariu vestitu, in anulu 1785 la Agri'a, unde se ocupá cu clericii, acum si magiari, totu ca prefectulu studiiloru. Dupa acea éra se mutá acelu generalu seminariu in Leopole (Lemberg) in Galiti'a, unde Samuilu Vulcanu s'a numitu acum de Vice-rectorulu seminariului generalu, in care din totu Imperiulu se tramiteau cei mai eminenti individi. Aici in scurtu tempu a invetiatu de plinu si limb'a polona, si n'a incetatu a se perfectená neobositu prin cetirea cartiloru folositorie. In scurtu tempu, in anulu 1788, care-e numai alu patrulu alu preotiei sale, pentru har-

nici'a si demnitátile lui, ca preotu teneru, fú alesu de canonicu la catedral'a oradana. Inse totusi pentru desteritatea si aplicabilitatea ce o avea, nu-lu lasara de acolo neci ca pe canonicu sê se întórca la dieces'a sa, pana candu la anulu 1792, adeca dupa ce 7-ani ar fi fostu indreptatoriulu clerului din acelu generalu seminariu, a incetatu cu totulu acelu seminariu. Atunci se reintorse la diecesa, inse neci dupa ce s'a intorsu la diecesa, ca la pucina odihna, n'a remasu fara deschilinita si grea deprindere; pentru câ dupa doi ani, a fostu alesu de vicariu generalu alu Episcopului de atunci Ignatie Darabantu, care diregatoria éra si a portatu-o, cu cea mai mare acuratetia si fidelu pana la anulu 1805, adeca pana la mórtea Episcopului Darabantu. Pe tempulu canonicatului seu éra amatoriu de ospeti, amicabile si tuturor placutu; nime de la densulu n'a esítu ne mangaiatu, in tóta vietii'a lui acést'a i éra simbolulu : *Mei, déca nu poti ajutá pe cineva cu midilóce materiale, da-i omului necasitu incaí centu bunu!*

Dupa mórtea episcopului Darabantu la 1806, imperatulu Franciscu I. la dorinti'a comuna a clerului denumí pe acestu barbatu in diestratu cu atâte vertuti stralucite, de urmatoriu in scaunulu episcopescu si in anulu 1807 s'a si santitu in Blasiu in loculu nascerei sale de nemuritoriulu Episcopu Ioanu Bobu, si asia (inca si ca Vicariu facandu mai multe escursiuni prin diecesa) a inceputu de aci a face mai multe visitatiuni canonice si dese, a organisa bine clerulu, a desteptá poporulu cu cuventári besericesci, ce in tóte serbatorile mari a facutu pana la mórte. In anulu 1824 72 de parochii din dieces'a Muncaciului, adandu-se la dieces'a Oradei, i-se mai inmultira lucrurile, cari totusi le portá neobositu. In alu cincele anu alu Episcopiei sale, gatá grandios'a beserica catedrala. — Edificá in tempulu Episcopatului seu 9 besericeii mari de pétra, multe scoli, 20 de case parochiale. Cumperá de la Pest'a grandiósele campane din turnulu besericeii catedrale, cari prin fatalulu focu de la 1836 se contopira in un'a masa, éra in anulu 1837 cu multe mii de florini le restaurá. Densulu punendu-se in corespundintia cu principii tieriloru romanesci, facú forte multu pentru inaintarea romanilor in cultura; densulu lucrá zelosu la inalt'a casa domnitoria in cointielegere cu capii romani, de a dobandí decrete de la inaltele locuri, ca in dieces'a aradana curatu romana, sê fia respectati romanii de a poté avé pe viitoriu Episcopi romani; elu ajutá inaintarea in sciintie a mai multor teneri fara de a se sci in publicu. Cele mai multe carti romane

s'au datu la tipariu pe spesele lui, între altele si Dictionariulu romanu lucratu pana la liter'a I. de canoniculu Ioanu Corneli. N'a recursu la densulu scriitoriu, literatoru romanu sê nu-lu fi ajutat. Pe tempulu fômetei cîte si ce puternice ajutóre a datu, cîte mii de florini a donatu spre ajutoriulu civiloru si meseriasilor seraci : acestea tôte deca s'aru face publiculu cunoscute s'aru mirá ori-cine la ce grandiose sume se suie. Câti scolari seraci s'au ajutat in resiedinti'a lui cu viptu, vestminte si carti, fara deosebirea religiunei pana la mórtea lui! cã-ci tenerii studinti toti sciau, cã intrarea e libera la Episcopulu Vulcanu. Câti absoluti gimnasisti au capetatu de la nemoritoriulu episcopu ajutóre materiale, pentru continuarea studiilor juridice! Junimea romana studiosa absolvandu vr' unu institutu aflã la elu cea mai caldurósa primire, conducere si ajutoriu la întreprinderi folositorie. Din svaturile lui curgea miere si nectaru, atragea pe toti sê se arunce sub aripele lui. Feresce Domnedieu sê fi descuragiatu ori tractatu elu cu asprime despotica pre cineva. — Cîte mii i-a constatu lui bibliotec'a cea mare, cuprindiatoria de cei mai rari si vestiti autori, castigati din tierile straine, carea dupa mórtea sa o testã gimnasiulu fundatu de elu in Beiusiu : dorere înse, cã acea biblioteca se abstrase de la scopulu si intentiunea fundatoriulu, si acum jace aruncata intr' unu unghiulu alu aceleia-si resiedintie, si a caratu din ea cine a voitu.

Acestu barbatu nemoritoriu in diecimea cea mai de pre urma a aniloru episcopi sale incunună darnici'a si liberalitatea sa cu fundarea gimnasiulu din Beiusiu, pentru mai bun'a desceptare si luminare a tenerimei romane lipsite de midilóce. (Despre acesta vedi mai la vale intr' unu articulu specialu. Red.)

Episcopulu Vulcanu, erá omu de statura midilocia, cam negriciosu si proportionatu la trupu, cu neste frumsetie naturale atragatorie, placute, cu buze purure zîmbitóre. Omu cu sufletu odihnit, si fara patima, cu faci'a totudeuna serina, si avea unu tonu puternicu. Testamentulu seu si l'a fostu facutu inca in anulu 1833 cu 6 ani înainte de mórte, in care a dispusu despre tôte fundatiunile diecesei, ca sê nu patimésca scadere. Acestu barbatu stralucitu prandiã regulatu, la 12 óre si cinã la 7. Ern'a si vér'a se scolã totdeauna la 5 si se culcã la 9, lucrandu necontentitu; avea datina a escurge fara de scire pe la parochiile vecine, si conversã cu poporulu pe unde amblã, si in plansórite lor îi mangaiã. Déca mergeau la densulu poporeni, li da locu sê siéda si conversã intinsu cu densii,

apoi li dá de beutu si de mancatu, si între parintescile convorbiri mestecã si glume, ca sê îndulcésca animile ómeniloru catra sine, asia, cãtu care odata a fostu la acestu tata religiosu, si pré iubit, si ducea cu unu doru neuitatu de la densulu.

E sciutu, cã clericii de ritulu grecescu in Oradea-mare se crescú cu latinii intr' unu seminaru, episcopulu Vulcanu a portatu multa grige pentru cresterea lor in ritulu orientalu, asiã cãtu deca s'a intemplat, ca rectorulu latinu, i-a tratatu necuviintiosu, nu odata a mersu in acelu seminaru si cu impunetorea sa autoritate a infruntatu pe rectorulu latinu. Neci odata n'a suferitu orecare amalgamisare in beseric'a sa, ci a sustínutu totu ritulu curatu de influenti'a latina, si n'a iertatu a introduce ceremonii noue in beserica, in cantãri dupa latinismu.

Candu prin fatalulu focu din 21. juniu 1836 arse grandios'a beserica din Orade, episcopulu priviã din ferest'a resiedintiei sale si candu vediu cã turnulu ardiotoriu se cutrupesce, si densulu, tat'a acestui edificiu maretu cadu la pamentu, lesínatu de dorerile ce sufletulu si anim'a lui le mistuira si nesciindu nimica de sine, altii lu pusera in patu. Acésta intemulare fatala avu atãtu mare influentia a supra vietiei sale, in cãtu i infipse o slabitiune trupésca si subanii betranetielor infrante, slabi cu totul. In 1837 mórtea soru-sa, pe carea o iubiã ca pe sprigion'a betranetielor sale, — apoi intrigele infernale tiesute in contra lui, între altii si de unii ca aceia, pe carii dinsulu îi inaltiasc din pulvere, — conferira multu spre a ciuntã firulu vietiei sale. La 25. decemvre 1839 fiindu toti canonicii adunati in chili'a sa, ér langa patulu seu betranii lui amici si capitulari Radnoti si Corneli, episcopulu li disé : „Acuma me ducu fratilor! . . .“ dar de lacrimi nu potú continuã si peste putinu si-dede sufletulu in manile Creatoriulu.

Vor trece seculi, pana ce din vietia acestui barbatu nemoritoriu, óre-care urmasiu va luã invetiatura : sê fia preotu dupa renduiel'a lui Melchisedecu si episcopu dupa descrierea Santulu Pavelu.

Am scrisu biografi'a acésta parte din date sigure, parte din propria-mi esperintia, semtiendu-me deobligatu a jertfi cu acésta umbrei marelui barbatu si fiindu convinsu cã prin acésta mi-am implinitu cea mai pretiuita detorintia in vietia!

Petru Ratiu,

canonien.

*) Acésta biografia o scótemu cu invoirca auto-riulu din „Foi'a pentru minte sel.“ nr. 21 si 22. 1854, unde acea aparuse anonimu.

Red.

33*

Cu dăci d'opotriva mi-pare ca sê fia
 Celu moritoriu ferice cand cauti in ochii sei,
 Si pe 'n rosat'a-ti gura culege 'n bucuria
 Suspiniî dulci ai tei !

Pe budî'a ta surisulu cu gratia 'nfloresce ;
 Si ânim'a-mi repeta. . . ah ! bate ! . . . cu suspinu !
 Si vorb'a mea pe budî'a-mi d' odata se opresce
 Si-mi pare câ lesînu !

Se léga limb'a 'n gura ; vederea mi-negresce,
 Fiorulu caldu si rece si iute mai alesu
 Totu corpulu meu încinge . . . urechi'a-mi vîjjeiesce
 D'unu sgomotu ne 'nticlesu !

Si o sudóre rece pe fruntea mea se lasa,
 Ca érb'a tomnei pala si fara de coloru,
 Mi-pare deodată câ dîlele me lasa,
 Si tremuru, sentiû câ moru !

Dimitriu Bolintineanu.

— * * * —

Flórea de pe Cerna.

— Novela originala. —

(Urmare.)

Si in tempulu intemplerii nóstre Timisióra erá loculu celu mai distinsu in frumós'a Timisiana. Acésta cetate antea inca in vechime serviá de resiedintia Capitanilor timisiani si a celor mai stralucite familie, spre acarora cuprindere erau nenumerate edificie pompóse, inse in tempurile grele multe tempestâti viforóse au sbratu peste aceste zidiri grandióse, si mai mare parte le-a derimatu, pe riunele carora s'au fostu 'naltiatu cu superbia mosieele si alte cladiri ale paganilor, ce erau resfirate dupa gustulu préputienu esteticu alu turcilor, ce se incuibasera aci.

Dupa unu tempu de o suta patrudieci si siese ani, câtu a domnitu intunereculu Semi-lunei, au inceputu a se respândi frumóse radie de lumina, ce anuntiau ivirea sórelui libertatei.

In 26-lea augustu 1716, Principele Eugenu de Savoia se apropiá spre asediulu Timisiórei; — asta erá alu sieptelea atacu alu crestinilor spre a eliberá acésta cetate de sub jugulu paganilor.

In acestu tempu Timisiór'a cuprindea patru pârti principale : cetatea, castelulu, palanc'a mare si cea mica. Cetatea avea bastióne bune, siantie duplice, pline de apa si unu valu grosu si tare. In giurulu cetatei erá palanc'a mare, unde se estindu adi Fabrica si Mahala, atunci inca cu o poporatiune mai numerósa decâtu tóte celelalte pârti, si erá prevediuta cu unu siantiu, dupa modelulu turcescu.

Castelulu, astadi casarm'a de artileria, erá intaritu in acelasu modu, ca cetatea. In dosulu castelului jacea palanc'a mica, ce serviá ca antâi'a stavila de aperare.

Dar' cu tóte aceste tari'a cetatei statea mai alesu in pusestiunea sa naturala, fiindu încinsa de vinele râului Timisiu.

Mustafa basia, alu treidieci si treile si ultimulu ei guvernatoru turcescu, erá intr' o gradina de placere, afara din cetate, — astadi gradin'a de véra a presiedintelui.

O infioetóre suvenire ni-a remasu in acésta gradina; — aci e fantan'a lui basia — — — acestu isvoru ni stempera setea cu ap'a sa ghiatiósa, ce parintii nostri a trebuitu sê o desgrópe din adencime sub lovituri de sbice, ce storceau sange.

Diorile se reversau respândindu radiele purpurie peste mosieele stralucitóre; cei doi alemi cari dupa datina aveau sê asistedie la rogatiunile de demanétia a domnului mare, numai ce se departara, candu Achmet Aga si Alli Effendi, comandantii castelului intrara prin o multíme de usie in chili'a de imbracatu alui basia, aplecandu se pana la pamentu cu cea mai adenca onóre candu au vedintu fati'a lui Mustafa.

Astadi pe fati'a sa straluciá o deschilinita bucuria; — póte câ i-s'a ivitu nesce visuri fórte frumóse, séu dóra l'a fi desfatatu povestea dragalasia a vreunei frumseie din paradisulu seu celu pamentescu, câ-ci fiecarui servitoriu i neditiá fati'a si comandantilor li strangea man'a cu afabilitate gratiósa.

— Alah sê ve aibe in grigea sa, sê nu judece in contra manelor si piciórelor vóstre, bravilor comandanti ! Ce bine mi aduceti grabindu asia de demanétia ?

— De ne apretiuiesci intru câtu e pretiuitu celu mai ticalosu animalu inaintea profetului mare — care sê fie toturor credintiosilor intr' ajutoru — poternice si gratióse stapane asculta impartasírea servilor tei nemeritati.

Mustafa se jucă cu nesce inele ce le tragea de pe unu degetu pe altulu si prégratiosu facù semnu ca sê graiésca.

— Gratióse stapanel! — grabimu a substerne cu capulu plecatu, nesce cause ponderóse pentru tiéra.

Mustafa se puse in o pusetiune maiestósa si cu tóta seriositatea voi sê asculte informatiunile ponderóse ale comandantilor, candu pe usi'a ce canduce in haremu fatalitatea aduse pre unu servitoru caruntu.

— Acuma bravii mei eroi lasu tóte treburi tiei sê le indreptati dupa intieptiunea vóstra; — mergeti si faceti cele bune, pre mine lasati-me in pace!

Achmet Aga si Alli Effendi se retraseră cu fatie intunecate si clatinandu din capu.

Mustafa urmă betranului si intră in paradulu stralucitu unde lu asceptá corulu dinelor care de care mai frumósa si mai placutu suridietóre, dar' tóte frumsetiele acestora nu ajungea cu tipulu dragalasiu, cu fati'a incantátóre

Piat'a si gimnasiulu gr. c. romanu de Beiusiu. (Vedi pag. 208.)

— Ce doresti betrane?! — intrebă basia pasîndu catra elu, ca sê-lu aredice de la pamentu unde s'a trantitu inaintea sa.

— Dómne prégratióse! — disé betranulu — tóte odaliscele jubilandu in desfatári dorescu cu nerabdare a vedé stralucit'a fati'a ta.

— Tóte?! — — — asia dara si Asechi, frumós'a Asechi inca me doreste?! — cugetá in sine Mustafa, si fati'a lui se luminá de bucuria si patrunsu de dorulu fericirei nemarginite ce cugetá câ-lu ascépta, se adresá catra comandanti :

a junei Asechi. Natur'a respindu tóte frumsetiele sale le-a donatu ei. Fati'a plapandei fecióre erá mai alba decâtu róu'a muntilor, mai lucia decâtu catiféu'a; nóptea cea mai intunecósa erá numai o umbra pre langa cositiile pêrului ei; colórea suridietóre a fragedei sale fetie rusíná diorile si ros'a in florita, — si candu priviá la Mustafa cu acei ochi, in cari ardea foculu misteriosu alu animei sale, parea că i se deschide ceriurile fericirei.

(Finea va urm.)

Ioanu Siepetianu.

Suveniri si impresiuni de caletoria.

XV.

Fantasi'a roditóre a poporului n'a lasatu neci acestu neînsemnatu zidu neîmpoporatu. Traditiunea dice, că in locul unde este astadi Densusiulu a fostu odata o cetate mare si pom-pósa. Aici locuía regele, care domniá peste tíer'a Hatiegului. Elu erá betranu, si avea doue fete si neci unu fetioru. Fet'a cea mai mare erá urita ca o Medusa, cea mai mica frumósa ca o Vinere. In cetate traiá unu cetatianu de frunte, fórte avutu si incredíutu alu regelui. Elu avea unu fetioru pe câtu de frumosu, pe atátu de erou.

Betranulu rege pusese ochii pe junele erou, si voiá a-i lasá tronulu sub singur'a conditiune de a luá in casatoria pe fia-sa cea mai mare.

Istetiului cetatianu nu-i scapase din vedere cugetulu regelui, si in urma atátu ambitiunea d'a si vedé fiulu si tota viti'a in demnitate regala, câtu si invitările indirecte, dar' destulu de chiare ale regelui lu indemnara a propune fiului seu, sê iee in casatoria pe fic'a mai mare a regelui.

Propunerea tatalui cadíu ca unu fulgeru pe anim'a fiului. Da, că-ci elu sentiá de unu tempu o pasiune neînvinosa, straordinara, pentru fic'a cea mai mica, a carei anima asemenea ardea pentru elu; si amendoi lasase sê transpara afectiunea ce nutreau unulu pentru altulu. Amendoi sciau si nu sciau, erau siguri si nu erau unulu de anim'a celui alaltu. Elu resistá voinției tatalui seu sub diverse preteste, fara a tradá inse, fara a lasá sê se întrevéda vre o radia din amorulu fatalu ce aprinsese anim'a lui pentru cea mai mica. Dar' tóta resistinti'a lui fú inde-siertu; uneltiri, amenintiári, apropiara diu'a cununiei.

Inainte d'a pasí la altaru, elu vêra între perine in patulu, unde scíá că dórme fêt'a cea mai mica, aceste versuri dictate de amara dore-re si cruda desperare.

NOULU TANTALU.

Ajung' a' mele lacrimi, ajung'a mea dorere,
Aduncile suspine ce tristu m'au abatutu!
O! cruda, cruda sórte, mai multu nu-mi poti tu cere. .
Ti-am datu ce totu in lume mai dulce am avutu.

Candu totulu in natura urméza si se'nclina
Instinctului, placerci ce'nflóre'n alu seu sinu;
De ce dar' numai omulu ursitu e sê obtiena
Adese ce uresce, ce-e palídu si strainu.

O! diua multu fatala, o! dulce dí amara,
Candu pentru 'ntáia óra in vietia-mi ai surisu,
Si-a vietii mele sóre, acea fiintia rara,
Din carulu teu de auru sburanda mi-ai demisu.

Erai atunci departe, departe erai inca,
O! stea luminatóre a sufletului meu;
Eu rataceamu pe mare isbitu din stanca'n stanca,
Si díregiam naíor'a-mi cautandu la chipulu teu.

Erai atunci departe, dar tainici legamnte
Faceau ca noi unu sufletu, o anima sê fimu;
Acum suntemu aprópe, d'acum inse'n nainte
In totudeun'a'n lume ah! noi ne despartímu!

Cerésc'a legatura ce astadi ne unesco
Ne face in totudeun'a sê fimu noi departati.
Unu sange suntemu d'astadi, unu versu dar ni
sioptesce:
„In veci a vóstre animi d'acum le'nstrainati!“

Eu vedu merulu de auru, eu vedu cerésc'a flóre,
Dar' o fatala mana respinge man'a mea;
M'oglindu eu in sorgentulu d'ambrosici lacrimióre,
Dar' ele peru, s' afunda candu vinu a le gustá.

Asia se'nchina Tantalulu s' aline-a lui ardóre
In undele ce cura su' buse-i murmurandu,
Dar' undele fatale alunecu fugatóre,
Si anim'a lui arsa remane suspinandu;

Asia elu tinde man'a la merele de auru
Ce linu s'a batu se léganu si luce'n giurulu seu,
Dar ramurile sbóra, s'aventu cu-a' loru tesauru,
Si elu ramane éra oftandu amaru si greu!

Se póte óre, dómne, o diua fara sóre,
Unu sóre fara radie si fara de lumini;
Unu focu fara caldura, o rosa far' odóre,
Si-o dulce primavéra, lipsita d'a' sei crini?!

Ah! tóte-acestea, dómne, tu le-ai creatu in lume,
Eternu ele d' olalta a nu se despartí;
Si neci o cruda sórte, si neci unu negru nume,
Acésta legatura n'o póte risipi.

Asia sunt doue amini din ceruri destinate
N'ainte d'a descinge p'acestu fatalu pamentu:
In veci a fi'mpreuna, a comsemí si-a bate
Din leganalu de auru si pana la mormentu.

Voióse descíndu ele pe aripe de angeri,
Si'n manta peritóre acoperu foculu loru;
Convínu, s' apríndu d' olalta, dar' sórtea d' amari
plangeri
In veci le departéza, departe a loru doru.

Si omulu numai, dómne, sê aib' acésta sórte,
Elu singuru ori sê fia mai multu nedreptaítu?
Si crucea despartîrci elu singuru se o pórtce,
Elu unulu se lipsésca de ce i-a fostu ursitu?

Da 'n vanu a' mele lacremi, in vanu a mea mahnire,
Eternu mi esti perđuta . . . eternu eu te iubescu . . .
O! nu-e neci o scapare, fatala despartîre
Mai négra decátu mórtea, eu vinu adi s'o primescu!

Aprópe suntemu d' astadi si sacre legaminte
Ne facu in totu dauna unu sange noi sê fimu,
Da 'n sufletele nóstre de astadi inainte,
Eternu, o! dulce angeru, ah! noi ne despartîmu!

Cununi'a s'a facutu. Sér'a vine si fét'a cea
mai mica afla aceste versuri. Ea pentru d'a nu
vedé actulu in care va sê pérda pentru totu
d'auna, pe celu ce spera alu posedé odata, ea
neci nu s'a dusu la cununia, pretestandu morbo-
sitate.

Cetindu aceste versuri anim'a ei s'a cutre-
muratu in adancuri, si mintea i s'a ratacitu pe
unu tempu; — cu nespusa invingere inse si-a
revocat'o.

Betranii au moritu. Junele erou e rege,
dar' cea ce conturba fericirea amerului seu cu
cumnat'a-sa, traia inca, adeca muerea lui.

Unu semnu numai, dice elu in sine, si eu
me potiu scopá de acésta sarcina, mai grea de-
cátu portile iadului! si eu voiu traí apoi netur-
buratu cu cea in care mi-am perdutu anim'a. In
o nópte intunecósa si vijeliósa trei argati ducu
pe hidós'a regina in unu locu unde mergeau nu-
mai cei destinati d'a nu mai inturná. — Secu-
rile argatiloru se radica pentru d'a lovi, dar cadu
la pamentu usióre ca nesce paie dimpreuna cu
cei ce le-au ridicatu, cari nu s'au mai sculatu
dar' neci nu s'au mai aflatu. — In nóptea urma-
tóre o ducu alti trei pentru d'a o afundá in riu.
O afunda, dar' ea reésa frumósa ca Vinerea
candu a esitu din spume pe malutu ciprianu. Ar-
gatii nu s'au mai aflatu. Regele se inspaimanta
si-si ea refugiulu la o vrajitóre, care i dice, cá
numai intr' unu zidu se póte scapá de ea. In o
alta nópte in columna, de care vorbiram, trei
mesteri zidescu pe regin'a. La cantatulu cocosi-
loru zidulu e gata, dar mesterii disparu fara
urme. Totu in acésta nópte castelulu regescu se
risipe, cetatea se cufunda si numai acésta columna
remane intréga pe marginea abisului. Abisulu
acesta e valea in care se afla adi Densusiulu, si
pe marginea Valei este acestu zidu numitu „*La
Chipu*.“

Câti-va pasi peste drumu este unu pârâu

afundu, in care se afla unu isvoru limpede si
rece. — Poporulu spune, cá a-dese ori se vede
esindu din acésta columna o femeia in haine
albe cu coróna pe capu ca de stele, si merge de
se scalda in acelu isvoru. Am auditu insu-mi pe
unii dicandu, cá au datu peste ea la isvoru, si
adunandu-si iute hainele s'a facutu nevediuata.

Acésta legenda, astu-felu precum am des-
cris'o aici am audit'o de la un porcaru betranu
din Densusiu, cu numele Danu. Epistol'a ce ju-
nele erou a verit'o intre perine mi-a spus'o in
versuri, dar eu atunci eram numai de vre-o 11
ani si numai tienu nimica in minte, neci din
versuri si neci din cuprinsulu loru, cari n'au po-
tutu fi decátu numai sentieminte. Dar uitarea
mi-a suplinit'o imaginatiunea.

Arone Densusiamu.

Gimnasiulu gr. c. romanu de Beiusiu.

(Vedi ilustratiunea de pe pagin'a 205.)

De e adeveratu, cumca unde e mai mare
intunereculu, acolo e si mai mare urgintia de
lumina; asia atunci nu potemu pretinú de ajunsu
intentiunea salutaria a nemoritoriului episcopu
de Oradea-Mare Samuilu Vulcanu; care ca unu
cultoru eminente a scientieloru si parinte adeve-
ratu alu natiunei, observandu obstaculele des-
voltarei Romaniloru bihoreni, mai inadinsu ace-
lora de prin cursulu Crisiului negru; de o parte
saraci, éra de alta departati cu totul de orice
institute mai inalte de invetiamantu: depuse
fundamentulu unui gimnasiu inferioru la anulu
1829 in opidulu principálu alu dominiului
episcopescu de Beiusiu, cedandu pentru scopulu
amintitu unu edificiu pomposu cu unu tractu
aredicatu cu spesele proprie 10,000 fl. valutari
in fruntea opidului, in facia cu beseric'a gr. c.
si cu castelulu dominalu.

Acestu-a e acelu edificiu scumpu alu na-
tiunei care lu infaciosiámu on. publicu in coló-
nele „Familiei“ pe pagin'a 205.

Care inteliginte romanu din Trans-tibiscana
n'are o suvenire scumpa din „Monumentulu“
acesta natiunalu alu junetiei dulce laptate cu
sciintie, si adapate cu nectariulu natiunalu!?

Gimnasiulu inferioru de Beiusiu dotatu cu
35 mii fl. m. c. in scurtu la anulu 1836 con-
formu dorintiei fundatoriului, s'a completatu la
6. clase, mai adaugandu-se la fundatiunea de
mai nainte 40 mii fl. m. c. deci asia cu totul
75 mii fl. m. c. din acarora 6 percente s'a do-
tatu corpulu profesoralu liberalu; liberalu di-
cemu cá-ci pre atunci unu individu celibe, cu
350 fl. séu 400 valuta efectiva si cu quartiru in

inchieperile institului a potutu subsistá onestu. Totu din percentulu mentionatu 1147 fl. m. c. la anu, s'a indebuintiatu pentru pana ce se impartiá între 50 scolarii miseri, din care beneficiu se nutrescu si astadi o multime de teneri, asia zelosulu fundatoriu a impartitu si impartiesce natiunei sale nu numai nutretiu spiritualu ci si corporalu.

Cu introducerea sistemei noua literaria gimnasiulu de Beiusiu erá in crisa; ca sê-se reduca la 4. clase sêu sê-se inaltie la 8. clase. Ci astufeliu fiindu de a se inulti personalulu profesoriloru, fundulu nu erá suficientu. Inse unde e lips'a mai mare, acolo e ajutoriulu lui Dumnedieu mai aprópe, prudinti'a rara a episcopulu de pre atunci B. Vasiliu Erdeli, zelulu ferbinte alu Il. Domnu episcopu Iosifu Papp Szilágyi de presinte episcopu, carele atunci erá inspectoru scolare; si tenacitatea esemplara a corpului profesoralu, numai decátu a superatu si acésta pretemere, cá ci la anulu 1853 gimnasiulu de Beiusiu s'a dechiaratu de gimnasiu completatu si pentru scopulu acesta s'a asignatu preagratiosu 3500 fl. m. c. la anu din fundulu studieloru cath.

Ce e dreptu salariulu profesoriloru s'a urcatu la 600 fl. m. c. inse cáte 100 fl. m. c. s'a substras de la fiesce-care pana ce se voru aprobá. Acesta conditiune pentru tempii de atunci se pare ilusorie; si anume la unu profesor aprobatu i compete la anu 800 fl. m. c. si deceniu; apoi unu preutu gr. c. din dieces'a oradana — din acareia sinu se alegu profesorii — limb'a germana numai din nume a cunoscutu pre atunci, si apoi e lucru cunoscutu cá limb'a esaminarei la universitatea de Viena a fostu cea germana. Despre cecelealte dificultáti se nu neci vorbimu. Cumca nu vorbimu din degete, vorbésca faptele; neci unu profesor sub totu absolutismulu n'a rigorosatu si asia sut'a de floreni a remasu nula, morta penti'a atátie parinti de familia; cu tote cá nu erá vin'a loru. Asia bietii profesori ce au capetatu la podu au datu la vama.

Salariulu de la 350 fl. si 400 s'a aredicatu la 500 fl. inse au pierdutu quartirulu despre care s'a ingritu nemoritoriulu fundatoriu cu atáta angore in literile fundationale. I. Pro scholis cedo et perennaliter lego aedificium in ipso oppido, e regione residentiae dominalis et templi graeco-catholici situm, per me propriis sumptibus e fundamento erectum, et annis proxime elapsis ita adauctum, ut praeter requisita singulativarum septem classium auditoria, Directori et sex Professoribus, qui omnes coelibes esse supponuntur, commodam prebeat habitationem, quo autem omnes professores beneficio

quarteriali gaudere possint, in professorale quarterium offero et perennaliter lego domum aedificio scholari contiguum, a sucesoribus denati quondam Boros Joannis proprio aere comparatam.“ De presentu profesorii spendeza mare parte din fructulu ustaneleloru sale pentru quartiru si lemne anume la anu calculu mediu 200—230 fl. Apoi mai incolo se vorbésca citrele restante de 400 fl. cu cari la opide suntu provediuti si sierbitorii de cancelaria.

Acum sê observámu mai departe starea gimnasiulu completatu de la sistem'a noua!

Precum órecandu Blasiulu a fostu léganulu reinvierei nationalitatei romane a Transilvaniei, asia in deceniurile mai de aprópe Beiusiulu erá meritulu a fi foculu desmortirei consciintiei nationale a romanimeii Trans-tibiscane din Ungaria. Lucru firescu, in secululu civilisatiunei salutea poporeloru e basata mare parte in gradulu culturai loru.

Nu ni e scopulu a registrá rezultatele salutarie ale gimnasiulu de Blasiu pentru nationalitatea romana; acaror'a martoru oculatu e romanimea intréga; ci mai inadinsu vomu sê indígítámu in cátu si-a implinitu Beiusiulu misiunea sa.

De e dreptu ce dise unu scriptoru strabunu romanu: „Cumca tote cele se naseu din inceputu micu: ci apoi cu virtutea propria si binecuvintarea dieiloru, crescu si se intarescu in mesura mare“ atunci si despre gimnasiulu de Beiusiu potemu a firmá, cumca in cele doue trei diecenie din antáia a diacutu numai in fasie, a trecutu de unu institulu a cercului de Beiusiu unde afara de cátiva individi civili, mai toti alumnii aspirau cu o clasa doua la bogoslovia de la Aradu — dupa tempii de atunci — cá-ci tenerimea gr. c. se educa in gimnasiile magiare de la Orade si Satumare; si „hinc illae lacrimae, cá pana candu Beiusiulu ar fi debuitu — dupa o politica sanetosa — sê creasca o tenerime nationala pentru dieces'a cea vasta Oradana — ca si Blasiulu pentru Transilvani'a — a fostu restrinsu precum diserámu a aredicá cátiva popandi — cari nu dicemu cá cu vin'a loru — ci cu ignorantia loru n'au potutu contribuí mai nemieu la inaintarea comuna a natiunei; éra de alta parte preotímea gr. c. careia nu-i lipseá eruditiunea; ci mai bine sentiulu consciintiei nationale; in locu sê fia pasita la lupta in interesulu natiunei sale scapatate, s'a retrasu in castrele latinismului si a ungurismului; — saturandu-se din prescur'a poporului pre care l'a lapedatu. Candu vorbimu in generalu totudeauna facemu si esceptiuni onorifice.

Deci asia de candu a luat ceva sboru, ceva direptiune semiulu si consciinti'a natiunala in gimnasiulu de Beiusiu? tocma din tempii cei mai grei, de la anulu 1848 încóce. Din tempii aceia amintim pe profesorii: A. Romanu, J. Clintocu, P. Ciceronescu, Macsinu, M. Nagy, D. Pascuti, J. Moldovanu, M. Chisiu.

Sub cursulu absolutismului direptiunea cea salutaria natiunala — de si erá coplesita de germanismu — încátu se pune a cea mai mare nisuintia spre invetiarea limbei germane, totusi a luat unu sboru inbucuratoriu. Acesta e evidentu din rezultate; gimnasiulu de Beiusiu, care pana atunci erá frecuentatu mai eschisivu din cerculu seu; din candu in candu luá mai mare dimensiune; si acum pre la anulu 185³/₄ numerulu tenerimei gimnasiale se urcase pana la 150.

Anulu 185⁵/₆ se pote considerá de o epoca noua in statulu internu alu gimnasiului de Beiusiu. Bine sê ne insemnâmu cá pana pre tempii amintiti numai profesorii celibi se aplicara la catedre; inse mai tardiu din candu in candu inundase si câte unu peccatosu de casatoritu; asia cátu trei patru ani, si maioritaea profesoriloru casatoriti se face mai absoluta cum e si in diu'a de astadi. — Normele de presintu suntu sub directiunea binemeritatului barbatu A. Pappfalvay.

Cu cátu se imulti mai inadinsu numerulu juniloru profesori casatoriti; si cu cátu din candu in candu desghiatia absolutismulu lancediatoriu, ca sê se ivésca anulu 1860 gimnasiulu de Beiusiu cu atât'a mai inadinsu a luat unu sboru inbucuratoriu, încátu numerulu de 150 acusi acusi se duplica nu numai in clasele gimnasiale ci si normale. — Dupa ce insiraramu nescari fase ale institutului nostru, credu cá onoratulu publicu ni va concede, séu celu pucinu nu va fi netolerantu pana vomu aminti si profesorii epocii inffloritorie a gimnasiului de Beiusiu. Pre veteranii dintre cari mai fungeaza doi insi la institutu, éra unii parte au mersu la parintii conscrisi, parte s'au indepartatu in susu si in diosu, i lasâmu neamintiti; ci vomu incepe de la transactionistii zelosii profesori P. Mihuti si M. Bandiciu ambii casatoriti, celu d'antâiu profesoru pana decurendu in 9 ani cu lauda, éra acumu administratoru parochiala, cestalaltu profesoru; ér din tempii moderni cari s'a deschisu si completatu cu dmnii P. Vela V.; I. S. Selagianu; G. C. Marchisiu; J. K. Sabinu; S. P. Desénu; G. M. Marienescu; An. Paladi; A. Antal; J. Juti; V. Juhasu; J. Horvath si G. Lazaru de P, cu numeru 12, ca apostolii inainte de sufragiulu universalu alu sortiei; dintre cari unii dintre

cei mai bravi se departara in provincie de la catedra gimnasiului de Beiusiu.

Pub . . .

Columb'a.

(Romanu de *Alexandru Dumas.*)

(Urmare.)

Mane, multu iubite; mane speru cá voi fi mai aprópe de tine.

9. iuliu.

Éca ajunsei intr' unu satuti numitu Soulan. Ce vigelia, Dómnne sante! Ce a peccatitu pamentulu, de Domnulu lu-pedepesce atâtu de cumplitu cu vócea sa teribila?

Ap'a ce ploia in torente a versatu Salat-ulu, nu mai poti trece pedestru, spre a gasi o punte, trebuiá sê me ducu inderetru pana la Saint-Girons, va sê díca perdui doue díle.

Mi-se asicurédia, cá mane voi poté continuá calea mea, cá-ci riurelulu va scadá intre marginile sale.

Oh! o dí se perdú, o diua in care me ascepti! in care me acusedi!

In satulu Alos, sér'a la 12. iuliu.

Unu tieranu se 'nvoi sê-mi fia conducatoriu: trecui riurelulu pe unu mulu. Riurelulu intr' unu minutu mai nu ne duse pe toti cu sine; in a treia parte a riurelului picioarele animalului nu ajunsera pamentulu.

Aredicai ochii spre ceru, pusei manile crucisiu pe peptulu meu si dísei:

— De voi mori, o Domne, tu scii cá voi mori pentru elu!

Vedi dara cá noi trebuie sê ne intalnimu, fiindu cá n'am moritu!

15. iuliu.

Continuai calea mai departe, totdeauna condusa de columb'a nóstra. In 13 mersei din Alos pana la Castillon; acésta erá o diua grea pentru serman'a. Ar fi trebuitu sê am pentru ea mai multa compatimire; facui vr'o trei mile.

In alta dí 14, platii crudelitatea mea, abic potendu inainta o mila si astadi in 15 ajunsei la Saint-Lary, care jace pe tiermulu de dincolo alu acelui riurelu fara nume, ce se versa in Salat.

Altfelu sum pe cale, asta o sciu de siguru. Columb'a nu dubitédia neci unu minutu si nu se întóree neci unu secundu. Sbóra dreptu intr'acolo fara dubitare.

Dar tempulu trece si tu ascepti; tempulu trece si tu dóra vei face votulu.

Oh! multu iubite, nu te grabi a face votulu! Crede mie, crede Isabellei tale!

Tu te-ai indoitu de ea unu minutu si acesta pentru amendoi fu scumpu.

18. iuliu.

De trei dîle ratecescu prin paduri, langa riuri concrediendu-me, de totulu sórtei. Ah! aerulu n'are atâte impedecaminte, câte mi-impune pamentulu. Columb'a me conduce prin nescari locuri prin cari ea póte trece, dar eu dau de impedecaminte.

Ti-marturisescu multu iubite, câ atunce poterile me parasescu si me culcu muribunda si desperata la trupin'a cutarui arbore.

Sunt unu spre diece dîle de candu pornî si d'atunce abîé facui cinci spre diece, optu spre diece mile, ceea ce columb'a nostra facea intr' o dî cand erá anuciátórea nóstra de amóre si trecù cu repedîmea sagetei a supra misirabililor vermi, carii se intituleza regii creatiunei, carii inse n'au instinctulu unei pasere si carii au lipsa de optu dîle spre a face calea ce columb'a facù intr'o óra.

Spune-mi cum e acea câ unu miserabilu acu magneticu scie in catrau e média-nópte, si eu, eu o creatura viua, cugetátóre, lucrátóre, creata dupa fati'a lui Ddieu, eu nu sciu unde esti tu?

Cum e acea, câ o naie ce pléca dintr' unu puntu alu lunei si pe cealalta, in midiloculu oceanului gasesce o stanca, si eu nu te potu gasi pe tine, catra care — asié dîcandu — numai manile ar trebui sê mi le intingu.

Oh! sentiescu, Dómne, câ daca vreu sê-lu aflu, nu catra elu ci catra tine trebuie sê-mi intingu manile.

Domne protege-me! Domne petrece-me! Dómne condù-me!

29. iuliu.

Revinu in ori, la diua si la viétia.

Cugetam câ voiú morí, multu iubite conte, si asié putînu lipsea ca sê sciu unde esti, câ-ci mortii sciu tóte; putînu lipsea ca fantomulu Isabellei tale sê se ivésca in cell'a ta nóptea, pe tempulu cand intra fantómele.

Pentr' acea mi-pare reu câ traiescu. VEDIENDU umbr'a mea, tu ai fi priceputu câ am moritu, pana ce daca nu vedi neci umbr'a mea neci trupulu meu, tu poti cugetá, câ te-am uitatu séu te-am insielatu. Nu spune asta, ah! tu odata ai crediutu asta.

Oh! neci nu te-am uitatu, neci nu te-am insielatu, te iubescu, te iubescu! dar mai nu moriu.

Tîi minte de ranitulu carele avea sete, carele têreindu-se pana la riu si-perdù cea mai de pe urma picatura de sange si cea de pe urma suflare a peptului seu, tóte aceste pentru ca sê ajunga la apa si carele morí de locu la inghitiatur'a cea d'antâia? E bine, mai nu se intemplá si cu mine asié.

Dupa o ratecire lunga intre padurile, ce se nu-

mescu Mauléon, ajunsei abîé resuflandu la unu isvoru. Acestu isvoru vinia din pamentu si erá rece. Beui dintr' ensulu, crediendu câ-mi voiú recástigá poterile pentru continuarea calei mele. Ce e dreptu, me si intarri; dar abîé inaintai o suta de pasi, cand me oprîi tremurandu, prin vènele mele trecù o infiorare si lesînandu cadiui la marginea micei carâri.

Ce s'a intemplatu cu mine dupa acésta, nu mai sciu. Ceea ce sciu e, câ eri cand me tredîi de totu slaba, me aflai intr' o chilia destulu de frumósa; la patulu meu grigea o femeia necunoscuta, pe perin'a mea statea columb'a nóstra, si cu arip'a sa franta mi-netedíá budiele.

Acésta femeia vinia de la tîrgnlu de la Mauléon cu doi ómeni si vediendu-me câ mai traiescu, se indurá si me aduse unde sum.

Unde sum e unu satutiú, precum mi-se spuse langa Nestier. Din chili'a in carea locuiescu, precum se pare se póte vedé tota regiunea; dar din patulu meu nu vedu decátu ceriulu.

Oh! ceriulu, ceriulu, numai de la acela mai asceptu ajutoriu.

Eri intrebai de datulu lunei, mi-respunsera câ suntemu la 28. iuliu. Ah! éca sunt mai multe decátu doue dieci de dîle, de candu am plecatu si de candu ratecescu incóce si incolo, Unde sum? departe séu aprópe de tine?

Cerui harthia, tinta si péna; dar la cuventulu celu d'antâiu ce-lu scrisei, capulu meu ametî si nu mai erá cu potintia a continuá.

In sér'a acésta me semtu mai bine; scrisei mai fara osteneála si numai de trei ori statui pana ce scrisei aceste trei dieci de síre, din cari stâ pana acuma epistol'a acésta.

Multiamî bunetatea bunei grigitóre. Nu mai am lipsa de grigire, me semtu mai bine, me semtu tare. La nopte voiú cercá sê me scolu si mane voiú plecá.

Asiu morí de asiu remané atátu de neactiva, pana ce tu me ascepti; câ-ci asié dara, multu iubitulu âni-meí mele, tu me ascepti?

Columb'a asisdere se odihni bine, speru câ acuma si ea va poté sborá mai departe si asié me va apropiá multu mai repede de tine.

Sperai câ voiú poté petrece tóta noptea cu scriere, dar am presupusu pré multu despre poterea mea; trebuie sê intrerumpu si sê-ti dîcu remasu bunu; urechile mi-canta, tote se misca pe langa mine si literile ce le scriu, mi-paru de focu.

Ah! . . .

Demanceti'a la trei óre.

Dormii cam la doue óre, visulu meu erá infricosiatu agitatu, si semená unui deliriu. Din norocire me tredîi si deschidiendu-mi ochii vediui diorile.

(Va urmá.)

REVISTA DE MODA.

Si pana ce numerulu prenumerantelor noastre ne va aduce in pusetiunea, ca sê potemu alaturá la fiãa noastră din candu in candu si jurnale de moda, ne grabimu a insciintiá pre frumoșele noastre cetitoare despre câte-va noutati din lumea modei.

In privinti'a *materiei* vestmintelor vedemu cu bucuria o simplitate, femeile cele mai de frunte porta vestminte de *pandia* fina. Acésta moda e introdusa de imperatés'a Franciei *Eugenia*, carea cu ocașiunea petrecerei sale de asta-véra la sate, a portatu totu vestminte de *pandia*, a une ori chiar si nealbta. Se intielege de sine, cá dómnele de la curte asîsdere au trebuitu sê se ivésca in asemenea vestminte. Fiindu cá inse érn'a va intrá acusi, modistii au nascocitu o materia mai grósa, care se numesce „Knickerbriker“ numele e de totu curiosu, dar totusi femeile acuma si-facu vestminte din acésta materia, carea se póte capetá in felurite colori.

Fetele si nevestele ténere nu-si facu spacielu totu din acca materia, din care e si vestimentulu, ci mai tóte póta camesi rusesci, si anume demaneti'a din casmiru, foulard séu din jaconat, sér'a din musselin brodatu, chambéry gazé séu din ogandí.

Mantilele in cátu se póte, sunt de colórea vestmintelor si proveđiute cu maneci.

Cataramele branelor le póta in forma ovala séu a lirei.

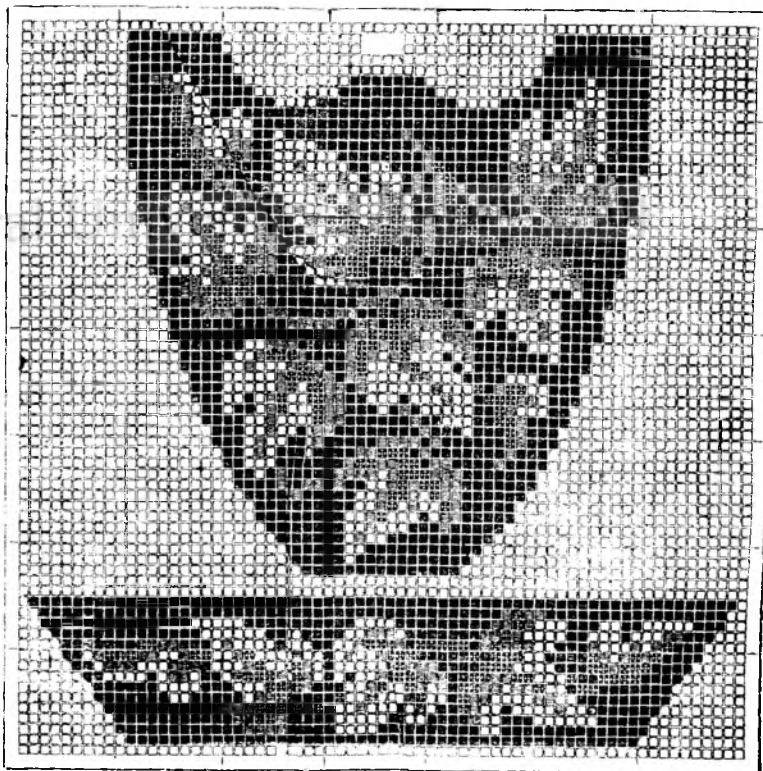
Frisurile se facu si acuma in form'a numita „Chignon.“ Cele mai multe femei póta peru cretiu impletitu cu prime (pantlice) á la grecque si asta frisura adumbresce fórté placutu fetiele si altfelu incantátóre.

Incheiámu revist'a asta cu dorinti'a, ca partinirea caldurósa din partea frumoșelor noastre cetitoare sê ne aduca in stare de a poté publicá in anulu vinitoriu si

jurnale de moda! Si noi cunoscandu zelulu femeilor romane sperámu cá ni si vor da mana de ajutoriu la realisarea acestei dorintie.

Papuca de demaneti'a.

Figur'a acésta care representéza o papuca de de-

Papuca de demaneti'a.

maneti'a e atátu de frumoșa si chiara, in cátu e de prisosu ca sê-i facemu o descriere mai lunga.

Stimatele noastre cetitoare vor poté indrei (hákeln) créng'a cea de rósa din oleri dupa placulu lor, si asiá nu voimu a li octroá colóile noastre. Observámu numai atáta, cá pentru colórea fundamentala va fi mai frumoșa colórea carminului.

Ce e nou ?

** (*Diet'a Transilvaniei*) s'a deschis in 19. noemvre la Clusiu. La deschidere au fostu de fatia si Archiereii nostri.

** (*Pentru diet'a Ungariei*) de reprezentantu din partea romanilor pana acuma s'a alesu d. Petru Mihali in Maramuresiu.

** (*Societatea de leptura a junimei romane din Satumare*) s'a deschis si in acestu anu scolasticu. Presedintele Societatei e bravulu protopopu si profesoru P. O. D. Petru Branu, ér de Vice-presedinte s'a alesu studintele de a VIII. Cl. Vasiliu Dragosiu.

** (*Scire trista.*) Mihaiu Orbonasiu de Vajda Hunyad, asesoru la tabl'a regésca din Ardealu a repausatu in etate de 63 ani. Fie-i tierin'a usióra.

** (*Alegerile in Pesta*) s'au facutu in Joi'a trecuta cu sgomotu mare, in cetatea din laintru s'a alesu Franciscu Deák, in suburbii redactorulu diuariului „Pesti Napló“ baronulu Sigismundu Kemény, Mauritiu Szentkirályi, Stefanu Gorove si avocatulu Horváth.

** (*Din Maramuresiu*) chiar acuma cetimu scirea, câ la alegerea ablegatului din cerculu Viseului II. S. D. Gavrilu Mihali a remasu in minoritate si in contra lui s'a alesu Simionu Pap.

** (*Aice in Pesta*) conductele de faclii au divinitu o moda, abia trece o septemana ca sê nu se tiena atare conductu de faclii; chiar si in momentulu candu scriemu aceste orduri strad'a de sub ferést'a nóra e plina de ómeni cari intre strigari entusiastice purnescu cu musica si cu faclii a onorá pe unu nou alesu deputatu. Adaunadi entusiasmulu merse intr' atâta, in câtu desprinsera caii din carulu unui candidat, si-lu traseru ei pana la locuint'a candidatului.

** (*Neu'a cea d'antãia.*) Alalta eri demanetia in reversatulu diorilor a inceputu a ninge atâta óra aice in Pesta, dar neu'a asta a fostu atâtu de putina in câtu pana demanetia la optu-noue óre tota se si prefacu in lutu si apa.

** (*Alegerile*) in comitatulu Biharie vor fila 27. I. e. ér in Aradu si in Torontalu se vor tiené in 5. decemvre.

Literatura si arte

** (*Calindariulu Umoristului*) va es peste 4—5 díle. Va cuprinde o multíme de glume si caricature. Eminintele poetu dlu Georgiu Tétu asiscere a inavutitu cuprinsulu cu o poesia glumetia intiulata: „Si-a cununatu preatés'a.“ Ingeniosulu Teica Ilie stralucesce si aice in deplin'a sa potere cu umorul seu poporalu, care va face ca si omulu eav mai fegmaticu sê rida cu dulce. Afara de aceste calindariulu va mai contiené si o comedia intr' unu actu céspre ladea Gligoru Burila si Nitiu Ciurila, serisa in lis'a bani or de Eremia Ciocarlia, apoi o balada despre invasiunea lui Herr von Cernéla, dr. Péna si Herr von Strica-Hartia, si alte glume despre alegerea ablegator. In nrulu vinitoriu vomu insirá totu cuprinsulu calindariului. Acuma observámu numai atâta, câ pretiulu 30 er. Colectantii primeseu de la 7 esemplare unlu in semnu de multiamita.

** (*„Cugetarea“*). Óre e de lipsa séu ba sê continuámu mai de parte ceea ce voimu sê dícemu despre acestu jurnal, ce-lu anuntiarámu numai in nrulu trecutú?! DVostre credemu câ sciti inainte, cumca refrenulu va fi: s'a sugrumatu.

** (*Teatru.*) Compan'ia dramatica ce tiene representatiunile sale sub directiunea dlui Pascali in sala Bosel, in 18. noemvre a reprezentatu piesele: „Blastemulu unui parinte“ drama in doue acte, „Unu paharu de ceaiu“ comedia intr' unu actu si „Pianulu Bertei“ comedia asemenea intr' unu actu.

Gâcitura numerica.

18. 4. 19. 20. 6. Ap'a, vitele me mana;
1. 16. 3. 6. Eu facu tióle si de lana;
19. 18. 4. 5. 21. Vrere-ati sora de doritu;
6. 3. 16. 21. 11. Nu acestu despretiuitu;
3. 2. 7. 9. 18. 4. 5. 4. 8. 11. Fostu-a mare si vestitu;
4. 3. 9. 10. 2. Veni-vei si tu la mine;
13. 7. Dícu-mi toti: prepusetiune;
13. 14. 21. Torsu, cálcitu si resucitu
Me facu vestmentu stralucitu;
1—21. Optu spre dicee me creara,
Totusi me lipsescu din tíera,
Si m'alunga pan' la Blasiu,
La eternulu meu locasiu.

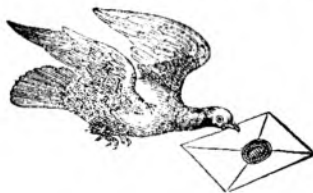
J. C.

Deslegarea gâciturei din nrulu 15:

„Andrei Mocioni.“

Deslegare buna primiramu de la domnele: Emilia Cadariu, Amalia Andronu Galbinescu, de la domniórele: Maria Cheseli, Elena Popu, Irina Florescu, Nina Popoviciu, Lucretia Mandru si de la domnii: Dionisiu Petri, Demetriu Muresianu, Nicolau Fratesiu, Ioane Corhanu, Ioane Simionasiu si Georgiu Lorintiu.

POSTA REDACTIUNEI.

Muresiu Osiorheiu. Sistarea foiei s'a intemplatú cu voi'a nóra, ca-ci n'amu sciutu unde s' o espedamu. Acuma s'a espedatu la loculu doritu.

Fogarasii. Inca n'amu capelatu nimicu. Tramite ni de locu. Ne miramu fórté, — au n'ai primitu epistol'a nóra?

Cu esemplare complete din inceputulu lui Optomvre mai potemu inca sier bi.

Pentru stiim. prenumerauti noi la nrulu presinte alaturámu cól'a a cinci'a din romanulu „Columb'a“.

Proprietariu redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

S'a tiparitu in Pest'a 1865. in Alexandru Kocsi (in tipografi'a lui Érkövi, Gálgóczy si Kocsi.) Piat'ia de pesci Nr. 9.